

CIMULACT

CITIZEN AND MULTI-ACTOR CONSULTATION ON HORIZON 2020

BUDÚCNOST, AKÚ CHCEME

**TVORÍME
VÍZIE PRE
EUROÓPU**

Funded by the Horizon 2020
Framework Programme of the
European Union

CITIZEN AND MULTI-ACTOR CONSULTATION ON HORIZON 2020

EDITORIÁL: POTREBUJEME VAŠU VÍZIU AKO INŠPIRÁCIU PRE BUDÚCNOSŤ	05
PRED NAMI SÚ VEĽKÉ VÝZVY	08
VÍZIA BUDÚCNOSTI	11
ČO SI MYSLÍTE O BUDÚCNOSTI?	14
DISKUSIA O BUDÚCNOSTI AKO PODMIENKA DEMOKRACIE	15
POHĽAD VPRED	18
POHĽADNICA Z BUDÚCNOSTI	20
STRETNEME SA NA SEMINÁRI OBČANOV	21
PÁR SLOV O PROJEKTE	22

“Čo sa týka budúcnosti, vašou úlohou nie je ju predvídať, ale ju umožniť.”

Antoine de Saint-Exupéry (francúzsky pilot, spisovateľ, autor knihy “Malý princ”, 1900– 1944)

EDITORIÁL

Potrebuje Vašu víziu ako inšpiráciu pre budúcnosť

Ďakujeme Vám za účasť na seminári občanov vo vede, ktorý prebieha v rámci projektu CIMULACT. Ste jedným z viac ako tisíc občanov z celej Európy, ktorí boli špeciálne vybraní na to, aby nám povedali, po akej budúcnosti túžia. My – projektový tím CIMULACT – sme veľmi šťastní, že ste sa rozhodli zúčastniť sa tohto projektu a podeliť sa s nami o Vaše nádeje, sny a starosti.

Úlohou projektu CIMULACT je poskytnúť podklady pre výskumný program Európskej únie na základe prieskumu medzi občanmi tridsiatich európskych štátov. Taktiež plánujeme prispieť do národných programov v tých krajinách, kde sa uskutočňujú semináre občanov vo vede. Takto chceme zabezpečiť, aby sa výskum zamerlal na témy a oblasti, ktoré sú veľmi dôležité pre každodenný život občanov Európy. A tu prichádzate na rad Vy. Chceme vedieť, čo si myslíte o budúcnosti. Ako si ju predstavujete? Čo si želáte pre seba osobne, pre svojich blízkych, svojich susedov a pre spoločnosť ako takú? Tým, že sa s nami podelíte o svoju víziu budúcnosti, pomôžete nám pri budovaní cesty, ktorá nás tam dovedie.

Nemusíte mať žiadne špecifické znalosti na to, aby ste nám pomohli. Do výskumného programu je už zapojených viacero expertov z rôznych odvetví, ale my a aj Európska komisia sa nazdávame, že výskum by sa mal venovať aj potrebám a problémom bežných občanov. Preto ste pozvaný ako expert na Váš vlastný život.

Zámerom tejto informačnej brožúry je oboznámiť Vás s termínom “vízia”, naučiť Vás ako myslieť o budúcnosti a inšpirovať Vás k formulácii Vašich snov, prianí a túžob pre udržateľnú budúcnosť.

Tešíme sa, že sa dozvieme viac o Vašej vízii!

S pozdravom,

Projektový tím CIMULACT

“Musíš vedieť, čo chceš. A ak sa zdá, že ťa to vedie mimo plánovanú cestu, nebráň sa tomu, pretože možno práve tam chceš podvedome byť. Ak sa budeš brániť a budeš sa pokúšať byť tam, kde si už raz bol, skončíš vyprahnutý.”

Gertrude Stein
(americká spisovateľka,
1874– 1946)

Už ste niekedy rozmýšľali O...

O čom sa budú ľudia
rozprávať v roku
2050 ?

Ako budú ľudia
cestovať ?

Ako bude Vaše
mesto alebo obec
vyzerať v roku
2050 ?

Aké slobody
a istoty budú mať
občania Európy ?

Ako sa bude
spoločnosť
vyrovnávať
s prírodnými
katastrofami ?

PRED NAMI SÚ VEĽKÉ VÝZVY

Moderné spoločnosti čelia viacerým výzvam, od prežitia staroby v zdraví po klimatické zmeny, zabezpečenie potravín a energetických zdrojov alebo ochranu slobôd. Mnohé z týchto výziev sú celosvetové a nekončia na štátnych, inštitucionálnych alebo disciplinárnych hraniciach. Európska únia vyčlenila do roku 2020 takmer 80 miliárd eur na programy zaoberajúce sa hľadaním riešení týchto závažných problémov. Hlavným cieľom je dotácia podstatných výskumov, pilotných projektov a podpora trhu zameraná na ekonomický rast a vytváranie pracovných miest. Ako však obyvatelia Európy vidia svoju budúcnosť dnes? Akým výzvam budú musieť čoskoro čeliť? Budú podobné tým, ktorým museli čeliť v nedávnej minulosti? Tu je zopár odpovedí:

Juraj
muž, šesťdesiatnik

“Naozaj vás zaujíma, čo si myslí taxikár? Nuž, mám prácu, ktorá ma baví a to pre mňa znamená veľa; som sám sebe šéfom a jazdím na peknom aute... Niekedy je to dosť únavné, voziť ľudí hore a dole celý deň a noc, ale nie je to až také zlé. Čo sa na mojej práci mení? Nuž, napríklad, pribúda čoraz viac elektrických automobilov. Mám kolegu, ktorý už jedno má. Rozmýšľam, že by bolo celkom príjemné ho vyskúšať a zistiť ako funguje. Kedysi ľudia túžili vlastniť auto a cestovať autom – to stále platí, ale presadzujú sa nové trendy, ako napríklad zdieľanie auta s inými pasažiermi, alebo dokonca používanie bicykla namiesto auta: aby sa ušetril benzín (a peniaze!) a aby sme mali čistejšie ovzdušie. A tiež nové metódy v rámci taxi služieb, kde takmer každý môže použiť svoje vlastné auto a voziť ľudí... Áno, tohto sa obávam asi najviac. Myslel som si, že touto prácou zarobím nejaké peniaze aj na dôchodku, ale so všetkými týmito zmenami a zdražovaním benzínu, cestnými daňami a ostatným, asi veľmi nie...”

Tomáš
muž, tridsiatnik

“Pracujem ako zdravotný ošetrovateľ a svoju prácu milujem. Pracujem v nemocnici a v posledných dňoch zisťujem, že sa moja práca mení. Máme čoraz viac starších pacientov, ktorí potrebujú byť hospitalizovaní dlhšie a často ich nemá kto navštevovať. Mám pocit, že okrem poskytovania zdravotnej starostlivosti by som im mal robiť aj spoločnosť. Viem si predstaviť, ako osamelo sa títo ľudia musia cítiť po prepustení domov... Čo ma znepokojuje ešte viac, je fakt, že nemáme dostatok zdrojov na to, aby nemocnice držali krok s najnovšími medicínskymi poznatkami a technológiami. A tiež fakt, že lekári a zdravotnícky personál odchádzajú, nie z povolania, ale z krajiny, aby boli lepšie platení a mali k dispozícii viac zdrojov.”

Silvia
žena, dvadsiatnička

“Ako vidíte, mám malé dieťa a som na materskej dovolenke, čo je dobré, pretože kým sa narodilo, bola som viac ako rok nezamestnaná. To ma vlastne aj najviac znepokojuje. Nemyslela som si, že bude také ťažké nájsť si prácu. Mám vysokoškolský titul a aj nejakú prax. Teraz, ako slobodná matka, to budem mať ešte ťažšie. Mám starosť o to, ako ľudia ako ja získajú dobrú prácu a tiež ako poskytnúť môjmu dieťaťu dobré vzdelanie, ktoré by mu pomohlo získať prácu ľahšie, ako to šlo mne.”

Anna
žena, štyridsiatnička

“Som architektka. Teda aspoň to som kedysi vyštudovala. Predstavovala som si to ako celkom jasné povolanie: Myslela som si, že budem pre ľudí navrhovať krásne veľké domy. A to som aj nejaký čas naozaj robila, ale potom sa veci začali meniť. Nie všetky naraz, ale postupne, jedna za druhou. Ceny energií sa začali zvyšovať, ľudia majú čoraz menej peňazí na stavbu veľkých domov, začali sa obávať o zabezpečenie energetických zdrojov, do platnosti vstupujú nové stavebné opatrenia zamerané na šetrenie energie, a podobne. Keďže som nemala dosť zakázok na navrhovanie domov, musela som sa naučiť nové veci, napríklad navrhovanie alebo renováciu domov šetriacich energiu, vykonávanie energetických auditov a iné. Pri vykonávaní týchto auditov som si všimla toľko príležitostí na šetrenie, a to nielen renováciou, ktorá sa mnohým ľuďom zdá príliš drahá, ale aj zmenou každodenných návykov. Stále sme ale veľmi ďaleko od ideálneho stavu, najmä kvôli problémom spôsobeným klimatickými zmenami a znižujúcimi sa zásobami fosílnych palív. Myslím, že najväčšou výzvou je, aby sme dokázali konať dostatočne rýchlo a so súhlasom všetkých; rôznych strán a krajín...”

Ian Kirk z Broadstone, Dorset, Veľká Británia – Šťastie je pálica a mláka uodí!

Katarína
žena, tridsiatnička

“Aby som bola úprimná, veľmi sa v týchto dňoch netrápim... So svojím životom som celkom spokojná. Mám výbornú prácu v medzinárodnej IT spoločnosti, môžem pracovať v rôznych krajinách s milými ľuďmi, veľa cestujem, zarábam dosť na pohodlný život – a moja práca sa zdá byť užitočná, keďže pracujeme na zjednodušení používania sociálnych médií, navrhujeme software pre inteligentné domy a pracujeme na inteligentných riešeniach rôzneho druhu. Viem, že existujú obavy o veci ako utajovanie údajov, spotreba energie čoraz väčšieho počtu high-tech zariadení, prístup k technológiám (a nielen pre bohatých), príliš veľa času stráveného na internete a vo virtuálnej realite, a podobne. Je tu ale veľký potenciál na technologické inovácie a som si celkom istá, že s pomocou technológií dokážeme nájsť veľa kreatívnych riešení na väčšinu našich problémov. Nie všetky technológie sú už použiteľné, ale blížime sa k tomu...”

Róbert
muž, päťdesiatnik

“Som poľnohospodár. Som ním celý svoj život. Pestujem organické plodiny, nie vždy však tomu bolo tak: keď som hospodárstvo zdedil po svojich rodičoch, používal som veľa chemikálií a umelých hnojív. Vtedy sa tým nikto nezapodieval, bola to bežná prax. V tých časoch bola moja najväčšia starosť len to, aby som dopestoval plodiny, ktoré sa dobre predajú a aby som mal dobrý zavlažovací systém. Potom sa ale ľudia začali viac zaujímať o svoje zdravie a dopad na životné prostredie a používanie chemikálií ich znepokojovalo. Musel som urobiť niečo, aby som sa udržal na trhu. Naštudoval som si problematiku, zúčastnil sa seminárov a nakoniec som sa rozhodol prejsť na organické pestovanie. Pred pár rokmi som dokonca s ostatnými pestovateľmi pomohol založiť systém, v rámci ktorého každý týždeň dodávame čerstvé ovocie a zeleninu ľuďom do mesta. Máme s tým veľký úspech. Som

šťastný, pretože jedno z mojich detí, moja dcéra, mi chce pomáhať s chodom hospodárstva a časom prevziať celé podnikanie na seba. Obávam sa však nových chorôb a škodcov, ktoré sa v poslednom čase objavili a tiež počasie a zrážky sa stávajú nepredvídateľnými... Rozmýšľam, ako by som mohol dcére pomôcť, aby bola pripravená na tieto problémy tak, aby možno v budúcnosti na hospodárstve žili aj moji vnuci...”

Kristián
muž, štyridsiatnik

“V poslednom období ma znepokojuje tak veľa vecí, až si začínam myslieť, že som mal zostať učiteľom... Bol som zvolený za starostu po tom, ako zavreli miestnu školu – pre malý počet detí; ministerstvo nechcelo financovať malú školu v malom vidieckom mestečku... V meste som chcel zostať aj naďalej a priatelia ma presvedčili, aby som kandidoval na miesto starostu – na moje prekvapenie som voľby vyhral! Takže teraz som tu a okrem iných vecí sa snažím riešiť najmä problematiku mladých ľudí, ktorí tu nemajú veľa príležitostí a odchádzajú do veľkých miest. Je to ťažké a myslím, že je to najväčšia výzva, ktorej naše mestečko bude v blízkej budúcnosti čeliť.”

Peter
chlapec, trinásťročný

“So starým otcom chodím často na ryby a veľmi to mám rád. Keď sme na rybačke, dedko mi rozpráva všetky tie zaujímavé historky o tom, ako bolo všetko iné, keď bol malý. Ako vtedy v riekach boli tie rôzne druhy rýb, mohli ste súťažiť o to, kto uloví najviac druhov... Želám si, aby sme stále mali toľko druhov, stále chytať to isté je nuda! Rozmýšľam, čo sa s nimi mohlo stať. Pýtam sa na to dedka, ale nie som si istý, či to vie. Tiež mi rozpráva o tom, ako zvykli zjesť to, čo ulovili. To sa už teraz nedá. Tak aspoň dúfam, že keď vyrastiem, nejaké ryby v riekach zostanú... Možno sa vyučím na niekoho, kto sa o ne stará. Alebo možno pomôžem tomu, aby bolo v riekach viac rýb.”

VÍZIA BUDÚCNOSTI

Všetci premýšľame o budúcnosti

Premýšľame o tom, ako bude prebiehať náš osobný život. Tiež ale rozmýšľame o svete. Aká budúcnosť nás všetkých čaká? Aký bude život v ďalšom storočí? Odpovede môžeme hľadať v horoskopoch alebo u veštcov – ale v skutočnosti nikto nedokáže predpovedať budúcnosť. Našťastie jednu vec môže urobiť každý: rozmýšľať o budúcnosti a sformulovať svoju víziu toho, ako si ju predstavujeme. Tieto nápady a myšlienky sú veľmi dôležité. Práve rozprávaním o nádejách a obavách ľudí sa dostaneme na cestu ich uskutočnenia.

Na seminári Vás nasmerujeme k mysleniu mimo zaužívaných hraníc, pomôžeme Vám opustiť zabehané koľaje a predstaviť si budúcnosť, po ktorej naozaj túžite – aj keď sa Vám zdá, že nie ste veľmi tvorivý. Vízie a predstavy nie sú predpovede, nevedia nám povedať, aká budúcnosť naozaj bude. Vízia len opisuje, aká by budúcnosť mala byť. V dnešnom svete ani nemusí byť zrealizovateľná. Vízie nám pomáhajú predstaviť si budúcnosť ako niečo, čo vieme sami ovplyvniť a nie niečo, o čom je už rozhodnuté.

Uvoľnite uzdu svojej fantázie

V roku 1962 sa skupina Beatles zúčastnila konkurzu pre Decca Records dúfajúc, že získajú nahrávaciu zmluvu. Hudobné vydavateľstvo skupinu zamietlo s odôvodnením, že: “gitarové skupiny sú na ústupe” a “Beatles nemá v šoubiznise žiadnu budúcnosť.”

Keď premýšľate o svojej predstave budúcnosti, odviažte sa! Nesnažte sa predpovedať, aká presne bude, to nevie nikto, obzvlášť ak sa to týka ďalej budúcnosti. Tiež by ste sa nemali zaoberať tým, čo je z dnešného hľadiska reálne a čo nie. V roku 1901 Gottlieb Daimler povedal: “Svetový dopyt po motorizovaných vozidlách nepresiahne jeden milión – jednoducho nie je dostatok šoférov.” Nevieme povedať, ako sa spoločnosť alebo technológie zmenia do roku 2050. Ale ak sa nad tým zamyslíte, je celkom jednoduché predstaviť si, ako by budúcnosť mala vyzeráť.

*“Plánuj do budúcnosti,
pretože tam stráviš zvyšok
svojho života.”*
Mark Twain
(spisovateľ,
1835 – 1910)

Čo je to vízia?

V rámci projektu CIMULACT používame túto definíciu:

“Vízia je obrázok alebo **PREDSTAVA BUDÚCNOSTI**, akú si želáme. Vízia môže byť založená **NA NÁDEJÁCH** a **SNOCH** – ale tiež **NA OBAVÁCH** a **STRACHU** týkajúcich sa problémou alebo hrozbou, o ktorých dúfame, že sa nestanú realitou. Na seminári sa pokúsime sformulovať úžie pre budúcnosť, ktorá **NASTANE O 30 AŽ 40 ROKOV.**”

“Vízia bez činov je sen. Činy bez vízie sú nočnou morou.”
– Japonské príslovie

“Vízia je ako maják, ktorý skôr osvetľuje ako obmedzuje, udáva skôr smer ako cieľ.”
– James J. Mapes, futuroológ

“Vízia nie je len obrázok toho, čo by mohlo byť, ale aj výzva pre naše lepšie ja, výzva stať sa niečím viac”
– Rosabeth Moss Kanter, vedkyňa

“Vízia nadchýna, inšpiruje, premieňa úmysel na činy.”
– Warren Bennis, vedec

Položili ste si niekedy otázku...

Aký bude
u roku 2050
úžnam slova
rôvnocennosť?

Aké zdroje budú
užít alebo
obmedzené?

Ako sa bude bežný
občan zapájať do
spoločnosti?

Ktoré jedlo bude
v budúcnosti Vaše
obľúbené?

Aké sú Vaše
očakávania pre
deti u roku 2050?

ČO SI MYSLÍTE O BUDÚCNOSTI ?

Každý jednotlivec má unikátny pohľad na budúcnosť a rovnako unikátnu predstavu o tom, čo mu tá budúcnosť prinesie

“Bicykel sa presadí aj v budúcnosti. Jednoduché riešenia bývajú úspešné.”
Pavol, podnikateľ

“Je zjavné, že zdroje a zásoby čerpáme rýchlejšie, ako ich dokážeme obnovovať. Mali by sme sa asi pozrieť na doby, kedy bolo ľudstvo veľmi úspešné, napríklad obdobie lovcov a zberačov. Možno sa môžeme poučiť od takzvaných “divochov”. ”
Ladislav, učiteľ

“Mestá budú iné. Predstavujem si, že ľudia sa budú inak prepravovať a mestské štvrte budú vyzerat' inak ako dnes. Miesta a ľudia, všetko bude navzájom prepojené. Ale možno sa budú ľudia stretávať na ulici tak isto ako dnes.”
Zoltán, študent

“Keď si predstavujem budúcnosť, myslím si, že digitálne technológie poskytnú všetkým prístup k informáciám a rovnaké príležitosti. Uľahčí nám to životy a odbremení časť našej každodennej práce. No na druhej strane dúfam, že sa nestaneme otrokmi digitálnych technológií a nestaneme sa spoločnosťou introvertov.”
Magda, právnička

“Ak by ste sem prišli o 100 rokov, myslím si, že by ste tu nenašli to isté, našli by ste tu viac. Viac ľudí, viac budov, viac premávky a možno viac rovnocennosti.”
Jana, dôchodkyňa

“Myslím si, že veda a technika budú vždy hrať dôležitú úlohu. Za posledné obdobia prešli veľkým vývojom a budú v tom pokračovať aj naďalej. Ovplyvňujú naše životy a to sa nezmení. Keď sa pozriete na to, čo je dnes v medicíne a komunikáciách možné... nič sa nezdá úplne nemožné...”
Ema, ekonómka

DISKUSIA O BUDÚCNOSTI AKO PODMIENKA DEMOKRACIE

Autori: François Jégou a Christophe Gouache

F. Jégou a C. Gouache sú zo spoločnosti Strategic Design Scenarios (SDS). SDS je laboratórium pre udržateľné inovácie, ktoré experimentuje s užívateľmi, scenármi, podnecuje sociálnu konverzáciu, pomáha pri navrhovaní riešení: je to súhrn produktov, služieb a stratégií pre nové a viac udržateľné spôsoby života.....

Seneca, rímsky filozof, raz povedal: “Kto nepozná prístav, do ktorého sa chce plaviť, tomu nie je žiaden vietor priaznivý”. Pri čítaní novín alebo pozeraní televízie s ním nemôžeme nesúhlasiť. Budúcnosť je často prezentovaná ako karikatúra: od prísľubov technológií, ktoré vyriešia všetky naše problémy, po hrozby oznamujúce úpadok spoločnosti. Je veľmi ťažké diskutovať o tom, kam chceme ísť a ktorý vietor by bol pre nás priaznivý.

Aby sme lepšie pochopili, prečo sú rozhovory o budúcnosti také skreslené a plné stereotypov, musíme sa obzrieť naspäť. V tradičnej spoločnosti bola budúcnosť braná viac menej len ako pokračovanie minulosti. Po vedeckej a priemyselnej revolúcii sa spoločnosť začala vyvíjať zrýchleným tempom. S neustálym technologickým pokrokom v Európe počas posledných dvoch storočí sa budúcnosť čoraz viac začala odlišovať od minulosti a stala sa synonymom pre pokrok a lepší život. Tento žiarivý “techno-optimizmus” sa začal v 60-tych rokoch rozplývať. Technologický sen znamená viac ako len naplnenie všetkých prísľubov. Sociálne a ekologické problémy nás ohrozujú čoraz viac.

60-te roky predstavujú prechod od vízie budúcnosti orientovanej na technologický pokrok k myšlienke, že budúcnosť je zložitá a nepoznatelná. Táto zásadná zmena vyústila do dvoch rôznych a úplne protichodných postojov ohľadne celistvej budúcnosti našej spoločnosti: na jednej strane si uvedomujeme, že budúcnosť je príliš zložitá na to, aby sa dala s určitosťou predpovedať. Preto sme zdokonalili svoju schopnosť rýchlo reagovať na náhle a nepredvídateľné zmeny. Na druhej strane sme vyvinuli metodiky predvídania udalostí a futurologické štúdie, ktoré nám majú pomôcť prekonať zložitosť budúcnosti. Aktivita zame-

rané na budúcnosť sa stali vedeckou disciplínou a sú často dostupné len zaniateným expertom. V posledných dekádach dominovali debatám o budúcnosti rôzne informačné kampane o environmentálnych problematikách a takzvaných veľkých spoločenských výzvach. Sami napomáhame tomuto neustálemu šíreniu negatívnych predstáv o hrozivej a neudržateľnej budúcnosti.

Tento krátky a zjednodušený prehľad vývoja postojov k budúcnosti v západnom svete počas nedávnej minulosti je pokusom vysvetliť, prečo je naše súčasné chápanie budúcnosti zmesou techno-optimizmu a spoločenských hrozieb, rastúcich pochybností a predpovedí expertov.

V médiách je budúcnosť všadeprítomná, vo väčšine prípadov ale len ako argument, využívajúci myšlienku pokroku vďaka technológiám. Zároveň ale environmentálne obavy a spoločenské problémy zobrazujú prvú generáciu v histórii, ktorej budúcnosť pravdepodobne nebude zlepšením, ale naopak zhoršením situácie z minulosti.

Zdá sa teda, že diskusia o budúcnosti je obmedzená len na nádeje vkladane do technológií a neudržateľný úpadok. Je dosť nevýrazná a ošúchaná, chýbajú jej rôznorodé vízie a odlišné perspektívy. Okrem toho, viac menej všeobecná mienka o tom, že budúcnosť je nepoznatelná a vyhradená expertom spôsobuje, že sa o tejto téme takmer nehovorí. Veľká časť populácie má prístup len k čiastkovým informáciám a stereotypným predstavám o budúcich výzvach a možnostiach. Táto situácia si vyžaduje tvorivejší prístup, vhodnejšie procesy formovania vízií a širšiu verejnú diskusiu o budúcnosti ako nevyhnutnú podmienku demokracie.”

Prevzaté zo štúdie od F. Jégou, C. Gouache, *Tvorenie vízií ako nástroj spoločenskej rovnosti a udržateľnej demokracie (Envisioning as an Enabling Tool for Social Empowerment and Sustainable Democracy)*, Responsible Living, Springer, 2015.

Nepre- mýšľate o tom...

Čo by bolo najlepšie
zdokonalenie
v oblasti medicíny?

Aké nové úžasné
pracovné pozície
môžu vzniknúť?

Ako by sa ľudia
prepravovali do
práce?

Ako by ľudia
komunikovali
v roku 2050?

Čo si želáte pre
vašich blízkych
a priateľov do
budúcnosti?

POHLAD VPRED

Čo znamená budúcnosť pre vedcov? Ako sa pozerajú na budúcnosť pomocou úžijí?

Rozhovor s Eleonorou Masini

Eleonara Masini, emeritná profesorka futurologických štúdií a ekológie človeka na Gregoriánskej univerzite, Rím, Taliansko. Je považovaná za matku futurologických štúdií, v tejto oblasti pôsobí viac ako 40 rokov. Svoju kariéru venovala podpore optimistických vízií budúcnosti.*

Takže existuje veľa budúcností, ale sú všetky rovnocenné?

“Samozrejme, že všetky budúcnosti nie sú rovnocenné. Vízie budúcnosti nikdy nie sú neutrálne. Ako by aj mohli? V prvom rade si musíme uvedomiť, na akých etických zásadách sú jednotlivé vízie alebo rozhodnutia založené. Keď hovoríme o budúcnosti, musíme si stanoviť, kam tým smerujeme, a to nie je exaktná veda.

O budúcnosti neexistujú žiadne fakty. Môžeme len opísať, čo by sa mohlo stať. Nevieme s určitosťou povedať, čo sa reálne stane. Hlavnou úlohou futurologických štúdií alebo prognostiky, akokoľvek to nazveme, je tak hlavne znížiť množstvo neistoty, ktorú budúcnosť prináša. Ktokoľvek, kto v súčasnosti robí nejaké rozhodnutie, by si mal uvedomiť, že jeho činy budú mať nejaké dôsledky, zamyslieť sa nad tým, čo by sa mohlo neskôr stať.

Komplexnosť a globalizácia sú veľké výzvy pre našu spoločnosť, v ktorej panuje vysoká miera neistoty, kde sa všetko rýchlo mení a kde všetko so všetkým súvisí.

Vedci, občania, politici... Keď sa rozprávajú o budúcnosti vedia, že budujú časť tejto budúcnosti a sú tiež jej súčasťou. Nech ste ktokoľvek: učiteľ, žena v domácnosti, vedec, ste súčasťou budúcnosti.”

Čo znamená pre Vás budúcnosť? Ako ju chápete?

“Nemôžeme hovoriť o jednej budúcnosti. Existuje mnoho budúcností, ktoré súvisia s minulými a prítomnými trendmi a rozhodnutiami, ktoré robíme dnes. Nemôžeme hovoriť len o jednej budúcnosti, pretože existuje veľa možností a alternatív, ktoré sa menia v závislosti od toho, ako sa menia trendy a aké rozhodnutia sa prijímajú v súčasnosti. Ak prijmete drastické rozhodnutia ohľadne určitej veci, potom... Vytúžené budúcnosti predstavujú ďalší smer uvažovania, pretože to, čo si želáme, úzko súvisí s našimi rozhodnutiami a v širšom ohľade aj s etickými stanoviskami. Ak túžime po humánnejšom svete, alebo svete, v ktorom má každý človek prístup k vode, je to vôbec dosiahnuteľné? Je to pravdepodobné?

Viacere budúcnosti sú možné, len zopár je pravdepodobných a len veľmi málo je žiadaných.”

“Budúcnosť patrí tým, ktorí veria v krásu svojich snov.”

Eleanor Roosevelt,
diplomatká, USA

Otázka pre...

Kurt Aagard Nielsen : Čo je to úžija?

“Vízia je premyslená predstava o budúcnosti, ktorú si želáme. Vzniká kombináciou našich hodnôt a túžob s poznatkami o dnešnom svete a problémoch, s ktorými sa dennodenne stretávate. Mať jasne sformovanú víziu je veľmi dôležitým predpokladom zmien v akejkoľvek oblasti.

Každý môže mať svoju vlastnú víziu, ale táto vízia sa vyjasňuje iba v rozhovore s inými ľuďmi. Existujú rôzne vízie – vo výskume, umení a kultúre – ale v zásade je každá vízia podmienená spoločenským dialógom a sociálnymi vzťahmi – pretože sa môže naplniť iba v spolupráci s inými ľuďmi.

Vízie, ktoré vznikajú v profesionálnom kontexte (napr. pre firmy), sa často sústreďujú na konkrétne záujmy. Na rozdiel od vízií bežných ľudí sú často zamerané na konkurencieschopnosť – posilňovanie vlastných stanovísk na úkor konkurencie. Práve z tohto dôvodu im často chýba pohľad bežných ľudí na bežné veci v našej spoločnosti, čiže tzv. sedliacky rozum.”

Kurt Aagard Nielsen, profesor sociálnych štúdií na Roskilde University, Dánsko. Publikované články a knihy o sociológii poznania a výskumu a vedeckej politike.*

Ian Miles : Ako môžeme plánovať budúcnosť?

“Keď hovoríme o plánovaní budúcnosti, je zjavné, že hovoríme a rozmýšľame o “imaginárnom svete” (teda o niečom, čo si len predstavujeme). Rôzni ľudia majú rôzne predstavy o mozgnej budúcnosti, čiže rôzne “imaginárne svety”, ktoré reflektujú ich individuálne znalosti a skúsenosti. Ale musíme si uvedomiť, že nikto z nás nevie všetko. A postoj každého človeka navyše formujú aj jeho vlastné záujmy a hodnoty.

Ak túžime po udržateľnej budúcnosti, potrebujeme vytvoriť taký “imaginárny svet”, ktorý nám ju umožní naplniť. Potrebujeme dôveryhodné zdôvodnenie takejto predstavy, aby sme presvedčili aj ostatných ľudí, že to má zmysel a treba v tejto súvislosti konať.”

Ian Miles, profesor technologickej inovácie a sociálnych zmien na univerzite v Manchestri.**

*CIVISTI: Inšpiračný magazín, Eyes on Tomorrow (Pohľad na budúcnosť), Projekt EU ‘Pohľady občanov na vedu, technológiu a inovácie’, http://www.civisti.org/files/images/CIVISTI_MAG_ENG1.pdf

**Miles, Ian. (2015). “Udržateľná budúcnosť je vo vašej hlave, v inšpiračnom magazíne “Tuorenie úžijí pre udržateľnú budúcnosť”. Publikované ako časť FP7 projektu “Public Participation for Developing a Common Framework for Assessment and Management of Sustainable Innovation (CASI)” Plné znenie rozhovoru je dostupné na: <http://www.casi2020.eu/app/web1/files/download/inspiration-magazine-final.pdf>

POHL'ADNICA Z BUDÚCNOSTI

Existujú ešte vôbec pohľadnice?

Stretneme sa na seminári občanov projektu CIMULACT!

Nikto nevie, ako bude naša budúcnosť vyzerat'. Môžeme ju začať formovať až po tom, ako si o nej urobíme svoju predstavu.

Šéfredaktori: Niklas Gudowsky, Mahshid Sotoudeh (ITA)

Redakčná rada: Mahshid Sotoudeh, Walter Peissl, Ulrike Bechtold (ITA) / Marie Louise Jørgensen (DBT)

Príspevky: Niklas Gudowsky, Mahshid Sotoudeh (ITA) / Marie Louise Jørgensen, Katrine Lindegaard Juul (DBT), Christophe Gouache, François Jégou (SDS) / Edina Vadovics (GDI) / Elna Schirrmeister, Philine Warnke (ISI) / Danielle Bütschi (TA– Swiss)

Layout: Christophe Gouache (SDS)

Partneri: Fonden Teknologiradet (Dánsko), Fraunhofer Gesellschaft Zur Forderung Der Angewandten Forschung Ev (Nemecko), Oesterreichische Akademie Der Wissenschaften (Rakúsko), Missions Publiques (Francúzsko), Strategic Design Scenarios Sprl (Belgicko), Technologické centrum Akademie věd České republiky (Česká republika), Asociatia Institutul De Prospectiva (Rumunsko), Applied Research and Communications Fund (Bulharsko), Greendependent Intezet Nonprofit Kozhasznu Korlatolt Felelossegu Tarsasag (Maďarsko), Politecnico Di Milano (Taliansko), The Association For Science and Discovery Centres (Spojené kráľovstvo), Fundacio Catalana Per A La Recerca I La Innovacio (Španielsko), Akademien Der Wissenschaften Schweiz Verein (Švajčiarsko), Helsingin Yliopisto (Fínsko), Teknologiradet – The Norwegian Board of Technology (Nórsko), Instytut Technologii Eksploatacji– Panstwowy Instytut Badawczy (Poľsko), Asociacija Ziniu Ekonomixos Forumas (Litva), Sia Baltijas Konsultacijas (Lotyšsko), University College Cork, National University of Ireland, Cork (Írsko), Stichting Dienst Landbouwkundig Onderzoek (Holandsko), Mediatedomain Lda (Portugalsko), Universita Ta Malta (Malta), **Slovenská akadémia vied (Slovensko)**, Slovenian Business & Research Association (Belgicko), Rtd Talos Limited (Cyprus), 4motion Asbl (Luxemburg), Odras – Odrzivi Razvoj Zajednice (Chorvátsko), Statens Geotekniska Institut (Švédsko), Atlantis Symvouleftiki Anonymi Etaireia Atlantis Consulting Sa (Grécko)

CIMULACT 2015
Grantová zmluva č.665948

CIMULACT

Pár slov o projekte

Hlavným cieľom projektu **CIMULACT** je prispieť k zvyšovaniu významu a zodpovednosti politiky výskumu, vývoja a inovácií tak na európskej úrovni – v rámci programu Horizont 2020, tak aj na národnej úrovni – tým, že zapája kľúčových aktérov i rado- vých občanov do spoločného vytvárania výskumných programov založených na reál- nych a oprávnených spoločenských víziách, potrebách a požiadavkách. Projekt má rozšíriť povedomie a diskusiu k záležitostiam vedy a techniky, zvýšiť vedeckú gra- motnosť, ktorá zahŕňa pochopenie úlohy vedy a techniky v spoločnosti a vytvoriť spoločné porozumenie medzi kľúčovými aktérmi vo vede, politikmi a občanmi. Tento projekt zahŕňa aktérov v 28 štátoch EÚ, v Nórsku a Švajčiarsku. **CIMULACT** stavia na presvedčení, že kolektívna inteligencia spoločnosti dáva Európe konkurenčnú výhodu, ktorá môže prispieť k posilneniu významu európskej vedy a techniky. Zavedenie fungujúceho dialógu medzi kľúčovými aktérmi vo vede, politikmi a občanmi povedie k diskusii a vytvoreniu vízií a scenárov želanej budúcnosti a tie sa potom pretavia do odporúčaní a návrhov pre oblasť politiky výskumu, vývoja a inovácií.

V skratke, **CIMULACT** :

- vytvorí vízie a scenáre, ktoré prepoja potreby spoločnosti s budúcimi predpoklada- nými pokrokmi vo vede a technike
- poskytne konkrétne vstupy pre európsky rámcový program Horizont 2020, a to pomocou odporúčaní pre výskum, vývoj a inovácie a tiež pomocou simulovaných výziev do jednotlivých pracovných programov Horizontu 2020
- zapojí občanov a kľúčových aktérov vo vede do interaktívneho procesu vytvárania scenárov pre udržateľnú budúcnosť
- vytvorí kapacity pre zapojenie občanov do výskumu, vývoja a inovácií, a to pomocou vhodných metód
- sprostredkuje dialóg medzi kľúčovými aktérmi vo vede, politikmi a občanmi
- predstaví faktický význam konzultácií zameraných na občanov.

CIMULACT je trojročný projekt financovaný Európskou komisiou, ktorý bol spustený v júni 2015. Viac informácií nájdete na www.cimulact.eu

Funded by the Horizon 2020
Framework Programme of the
European Union

